

با کاروان معرفت

نگاهی به اندیشه های چند شخصیت فکری معاصر

عبدالله نوری

فهرست

۱۳	پیشگفتار
۱۵	بازخوانی حیات علمی حکیم محمدتقی آملی
۱۵	آغاز تحصیلات
۱۶	عزیمت به نجف
۱۷	تقریرات استادان
۱۸	شرح منظومه
۱۹	سایر تألیفات
۲۰	شاگردپروری
۲۱	مواجههٔ علما در مشروطه
۲۳	شاگردی قاضی
۲۷	مردمی بودن
۲۸	دوری از شهرت
۳۰	مرگ
۳۱	تأثیر قاضی
۳۲	الگو بودن آیت الله آملی
۳۴	مرجع بودن برای مردم

۳۷ _____ مطهری، اندیشه‌ای سیال در جاری آینده _____

۳۷ _____ مطهری و مسائل جدید _____

۳۹ _____ جامعیت دین _____

۴۰ _____ قلمرو دین _____

۴۲ _____ مطهری و مسائل عصر ما _____

۴۳ _____ مطهری و فلسفه غرب _____

۴۵ _____ ویژگی‌های شخصیت و آثار مطهری _____

۴۹ _____ مطهری و نقد مبانی انسان‌شناختی حقوق بشر _____

۴۹ _____ دو نگاه به حقوق بشر _____

۵۱ _____ معرفت‌شناسی و انسان‌شناسی لیبرالیسم _____

۵۴ _____ پاسخ به چند نقد _____

۵۹ _____ مطهری چرا مطهری شد؟ _____

۵۹ _____ جدی گرفتن تفکر _____

۶۰ _____ بازبودن پنجره ذهن _____

۶۱ _____ ذهن مسئله‌یاب _____

۶۳ _____ تحلیل مفاهیم _____

۶۴ _____ طرح پژوهشی _____

۶۶ _____ حرکت در متن اندیشه‌ها _____

۶۸ _____ نگرش نقادانه _____

۶۹ _____ گفت‌وگو با اندیشمندان _____

۷۰ _____ استقلال فکری _____

۷۲ _____ انصاف علمی _____

۷۵ _____ مدیریت ذهن _____

۷۷ نظام فکری استاد مطهری

۷۷ جامعیت فکری

۷۸ فلسفه پس از ملاصدرا

۸۰ مطهری و تفکر

۸۵ نمونه‌هایی از تفکرات مطهری

۸۹ نظام‌مندی تفکر مطهری

۸۹ سخن پایانی

۹۱ ابعاد شخصیت علامه جعفری

۹۱ مقدمه

۹۳ طراوت فکری

۹۸ انسان در تفکر علامه جعفری

۱۰۲ فلسفه تاریخ

۱۰۳ آزادی

۱۰۶ جبر و اختیار

۱۰۹ فلسفه حیات

۱۱۵ حقوق بشر

۱۱۸ فلسفه دین

۱۱۸ تحلیل و نقد اندیشه‌ها

۱۲۱ شجاعت و استقلال فکری

۱۲۳ شرح مثنوی

۱۲۴ علامه جعفری و شعرای بزرگ

۱۲۵ فقه

۱۲۶ علم‌دوستی

۱۳۱ اخلاص

- ۱۳۵ توجه به مردم
- ۱۳۷ ظرفیت روحی
- ۱۴۱ علامه جعفری و فلسفه تمدن
- ۱۴۱ تمدن انسان‌گرا
- ۱۴۲ تقسیم‌بندی احساسات
- ۱۴۳ نسبت میان تمدن و فرهنگ
- ۱۴۴ رابطه فرهنگ و تمدن
- ۱۴۵ اشتراکات تمدن‌ها
- ۱۴۶ انسان محوری یا قدرت محوری
- ۱۴۷ عوامل اعتلای تمدن‌ها
- ۱۴۸ عوامل زوال یک تمدن
- ۱۴۹ تأملات فلسفی درباره تمدن
- ۱۵۳ پروژه یا پیرویه تمدن‌سازی
- ۱۵۷ رویکرد علامه جعفری به حقوق بشر
- ۱۵۹ تحلیل اعلامیه جهانی حقوق بشر
- ۱۶۰ ضمانت اجرایی مفاد اعلامیه حقوق بشر
- ۱۶۰ اصول تمایزدهنده حقوق بشر دینی از حقوق بشر غربی
- ۱۶۱ انگیزه تدوین اعلامیه جهانی حقوق بشر
- ۱۶۵ انگیزه‌های حقوق بشر بر مبنای اسلام
- ۱۶۷ مشترکات نظام حقوق بشر اسلامی و اعلامیه حقوق بشر
- ۱۶۷ رویکردها به اعلامیه حقوق بشر
- ۱۷۴ اهمیت نظر علامه در باب حقوق بشر

- ۱۷۷ علامه جعفری و گذر از حکمت متعالیه _____
- ۱۷۷ شارح حکمت متعالیه یا گشاینده باب های جدید _____
- ۱۸۱ شرح مثنوی _____
- ۱۸۲ علامه و فلسفه شرق و غرب _____
- ۱۸۴ نگاه علامه به ادبیات _____
- ۱۸۵ علامه و فیزیک جدید _____
- ۱۸۷ فیلسوف مستقل، یک سرآغاز _____
- ۱۸۷ مجاهدت برای کسب علوم _____
- ۱۸۸ درس معارف جدید _____
- ۱۹۰ ذوابعاد بودن علامه _____
- ۱۹۱ علم و دین _____
- ۱۹۳ فیلسوف مستقل و یک سرآغاز _____
- ۱۹۷ ویژگی های منحصر به فرد _____
- ۲۰۱ هرمنوتیک اجتهاد در آرای شهید صدر _____
- ۲۰۱ نگاه شهید صدر به مسئله اجتهاد _____
- ۲۰۲ تحول در اجتهاد _____
- ۲۰۳ عامل هدف در اجتهاد _____
- ۲۰۴ مشکلات نگاه فردگرایانه به فقه _____
- ۲۰۷ صدر و اجتهاد الگومحور _____
- ۲۰۹ نقش ذهنیت فقیه _____
- ۲۱۵ شهید صدر و تکاپوی تبدیل فقه به قانون _____
- ۲۱۵ صورت بندی آرای سیاسی شهید صدر _____

- ۲۱۶ قلمرو دین
- ۲۱۷ چگونگی تحقق جامعه مطلوب و حکومت اسلامی
- ۲۱۷ مفهوم وطن
- ۲۲۰ تأسیس بانکداری اسلامی
- ۲۲۲ وحدت سیاسی
- ۲۲۳ شکل حکومت
- ۲۲۴ نگاه به انسان
- ۲۲۶ تحقق امر خلافت در عصر غیبت
- ۲۲۶ حکومت دینی
- ۲۲۷ وظائف دولت اسلامی
- ۲۲۹ پیوند صدر با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۲۳۱ مصادیق تأثیرگذاری شهید صدر بر قانون اساسی
- ۲۳۶ اهمیت اندیشه سیاسی صدر
- ۲۳۹ حکیمی و سوز تشیع
- ۲۳۹ نگاهی کوتاه به الحیاة
- ۲۴۰ ضرورت دسته‌بندی آثار حکیمی
- ۲۴۱ ویژگی آثار
- ۲۴۳ تمرکز بر عینیت اسلام در جامعه
- ۲۴۴ آسیب‌شناسی
- ۲۴۵ پارادایم اسلامی
- ۲۴۶ سه یار خراسانی
- ۲۴۷ رنج‌های مقدس
- ۲۴۸ سبک آثار

۲۵۱	لطفِ لطفی
۲۵۱	آغاز آشنایی
۲۵۲	توجه به افلاطون
۲۵۵	ترجمه آثار ارسطو
۲۵۵	ترجمه آثار یاسپرس
۲۵۷	سیاست و اخلاق
۲۵۹	اصالت تفکر
۲۶۰	خدمت انقلاب
۲۶۱	کتاب خوانی شبانه
۲۶۲	ویژگی های اخلاقی

پیشگفتار

خداوند مایی و ما بنده ایم	به نیروی تو یک به یک زنده ایم
هر آنچ آفریده ست بیننده را	نشان می دهد آفریننده را
مرا هست بینش نظرگاه تو	چگونه نبینم بدو راه تو؟
تو را بینم از هر چه پرداخته است	که هستی تو سازنده او ساخته است
همه صورتی پیش فرهنگ و رای	به نقاش صورت بؤد رهنمای
بسی منزل آمد ز من تا به تو	نشاید تو را یافت الا به تو
رهی پیشم آور که فرجام کار	تو خشنود باشی و من رستگار

کتاب حاضر مجموعه ای از سخنرانی ها و گفت و گوهاست که در سال های اخیر در مجلات منتشر شده است. همه این مطالب در مورد چند شخصیت معاصر است که - جز شهید صدر - یا در خدمتشان تلمذ کرده ام یا با آن ها ارتباط علمی و فکری داشته ام و از محضرشان بهره ها برده ام. در این گفت و گوها، نکات مهمی را درباره این شخصیت ها مطرح کرده ام و سعی ام بر این بوده تا به ابعادی از بینش و منش آن ها بپردازم که برای نسل جوان، به ویژه دانش پژوهان، مفید و درس آموز باشد. در واقع، اثر حاضر کالبدشکافی فکری

و روحی چند شخصیت فکری زمانه ماست که هریک خدمات و آثار زیادی از خود به جای گذاشته‌اند.

در آثاری که به طور مستقل در باب چند تن از بزرگان معاصر نوشته‌ام، بر ابعاد روحی و اخلاقی و معنوی آن‌ها تأکید داشته‌ام و اگر این ابعاد مرا به خود جذب نمی‌کرد، هرگز توان و توفیق نگارش این آثار را پیدا نمی‌کردم. در لابه لای این گفت‌وگوها، همواره تأکید داشته‌ام که عظمت و اهمیت یک شخصیت به معنای فوق نقد بودن او نیست. متأسفانه، فرهنگ حاکم بر ذهن ما و حجاب معاصرت و گاهی مریدبازی‌ها اجازه نمی‌دهد که شخصیت‌های فکری مورد تحلیل و نقادی قرار گیرند و از همه مهم‌تر اندیشه‌های آن‌ها بازخوانی شود تا لوازم برخی از آرا و اندیشه‌های آن‌ها آشکار شود.

ذکر این نکته خالی از فایده نیست که چون اثر حاضر مجموعه‌ای از گفت‌وگوها و سخنرانی‌هاست، ممکن است قدری تکرار در آن دیده شود که چه بسا حذف آن‌ها به ساختار متن آسیب برساند. امیدوارم این اثر بتواند برخی از ساحات فکری و وجودی تعدادی از اندیشمندان معاصر را روشن سازد.

عبدالله نصری

۱۶ آبان ۱۳۹۷ / ۲۸ صفر ۱۴۴۰